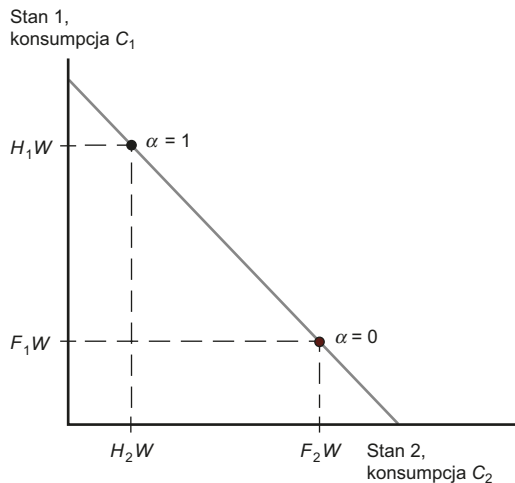

w aktywach Zagranicy (powodując tym samym, że α staje się większe od 1, a $1 - \alpha$ ujemne). Inwestor może się również przesunąć w dół i w prawo od punktu, gdzie $\alpha = 0$, przyjmując „krótką pozycję” w aktywach Kraju.

Rysunek 20DM.3. Niezdywersyfikowane portfele

Kiedy $\alpha = 1$, inwestor utrzymuje wszystkie swoje zasoby majątkowe w aktywach krajowych. Kiedy $\alpha = 0$, utrzymuje wszystkie swoje zasoby majątkowe w aktywach zagranicznych. Przesunięcie wzdłuż ograniczenia budżetowego w górę i w lewo od $\alpha = 1$ odpowiada krótkiej sprzedaży aktywów zagranicznych, które zwiększają wartość α powyżej 1. Przesunięcia w dół i w prawo od wartości $\alpha = 0$ odpowiadają krótkiej sprzedaży zasobów aktywów krajowych, która powoduje spadek α poniżej 0.

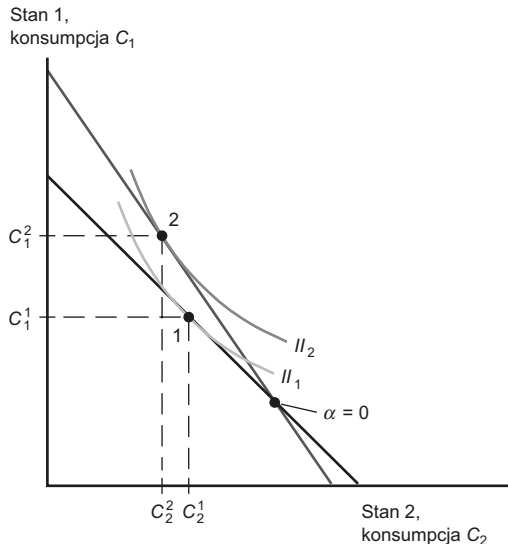
Oddziaływanie zmian stóp zwrotu

Wykres, który przedstawiśmy, można wykorzystać również do zilustrowania wpływu zmian stóp zwrotu przy założeniu niechęci do ryzyka. Przyjmijmy, że np. wypłata w przypadku aktywów Kraju w stanie 1 rośnie, podczas gdy wszystkie inne wypłaty oraz początkowy majątek inwestora, W , pozostają bez zmian. Wzrost H_1 powoduje wzrost φ , czyli względnej ceny konsumpcji w stanie 2, powodując w ten sposób, że linia ograniczenia budżetowego staje się bardziej stroma, co przedstawia rysunek 20DM.3.

Aby jednak opisać wpływ wzrostu H_1 na umiejscowienie linii ograniczenia budżetowego, musimy wiedzieć więcej. Łukę tę uzupełnia poniższe rozumowanie. Wyobraźmy sobie portfel, w którym $\alpha = 0$, czyli w którym cały majątek inwestora ulokowany jest w aktywach Zagranicy jak na rysunku 20DM.3. Poziomy konsumpcji zależne od stanu natury wynoszą w tym punkcie $C_1 = F_1W$, $C_2 = F_2W$ i nie zmieniają się w wyniku wzrostu H_1 , ponieważ portfel, o którym mowa, nie zawiera w ogóle aktywów Kraju. Skoro dwa poziomy konsumpcji związane z punktem $\alpha = 0$ nie zmieniają się wraz ze wzrostem H_1 , widzimy, że $C_1 = F_1W$, $C_2 = F_2W$ jest punktem na nowej linii ograniczenia budżetowego.

Po wzroście H_1 inwestor wciąż może sobie pozwolić na zainwestowanie całego swojego majątku w aktywa Zagranicy. Wynika z tego, że wzrost H_1 spowoduje obrót linii ograniczenia budżetowego na rysunku 20DM.3 zgodnie z ruchem wskazówek zegara w punkcie, gdzie $\alpha = 0$.

Oddziaływanie wzrostu H_1 na inwestora przedstawiono na rysunku 20DM.4, na którym założono, że początkowo $\alpha > 0$ (czyli inwestor na początku miał pewną dodatnią ilość aktywów Kraju)²². Jak zwykle zarówno efekt „substytucyjny”, jak i efekt „dochodowy” wpływają na ostateczne przesunięcie z punktu 1 do punktu 2 poziomów konsumpcji inwestora w zależności od stanów natury. Zgodnie z efektem substytucyjnym inwestor ma tendencję do zwiększania popytu na C_1 , której względna cena zmalała, oraz do zmniejszania popytu na C_2 , której względna cena wzrosła. Jednak efekt dochodowy wzrostu H_1 wypycha całą linię ograniczenia budżetowego na zewnątrz od początku układu współrzędnych w obu stanach natury (dopóki na początku $\alpha > 0$). Ponieważ w stanie 1 inwestor będzie bogatszy, może sobie pozwolić na przesunięcie części swojego majątku w kierunku aktywów Zagranicy (które oferują wyższą wypłatę w stanie 2), wyrównując w ten sposób konsumpcję w obu stanach natury. Niechęt do ryzyka tłumaczy, dlaczego inwestorzy wolą unikać dużych wahań poziomów konsumpcji między stanami natury. Jak pokazano na rysunku 20DM.4, C_1 z pewnością rośnie, podczas gdy C_2 może zmaleć lub wzrosnąć. W przykładzie przedstawionym na rysunku efekt substytucyjny jest silniejszy niż efekt dochodowy, powodując spadek C_2 .

Rysunek 20DM.4. Wpływ wzrostu H_1 na konsumpcję

Wzrost w H_1 powoduje, że linia budżetowa obraca się zgodnie z ruchem wskazówek zegara wokół $\alpha = 0$, a optymalna wartość dla inwestora przesuwa się do punktu 2. Konsumpcja w stanie 1 zawsze wzrasta; w pokazanym przypadku konsumpcja w stanie 2 spada.

²² Przypadek, w którym wyjściowo $\alpha < 0$, zostawiamy jako zadanie do samodzielnego rozwiązania.